



Shambala-dalen på 5000 meters höjd.

Shambala - myt eller verklighet?

År 1992 öppnades flera områden med tibetansk kultur i Norra Indien och Nepal för begränsad turism. Våren samma år besökte Lars Björk Mustang i norra Nepal. Detta är Lars personliga resebeträktelse som tar upp frågan om existensen av det mystiska kungariket Shambala vars historiska bakgrund fortfarande är höljd i dunkel.

TEXT OCH FOTO: LARS BJÖRK

MUSTANG HAR KALLATS "the highest kingdom on earth", men det sägs att det ska finnas även ett annat, mystiskt kungarike i en gömd dal norr om själva Himalaya-kedjan. Det sägs heta Shambhala och lär ha uråldriga visdomar bevarade, som sägs ha gått förlorade för oss. Enligt olika profetior ska Shambhalas kung komma ridande ut ur dalen på sin blå häst, de onda krafterna här på jorden ska besegras och vi ska gå in i en ny tidsålder.

Shambhala sägs vara en myt eftersom hela jorden anses kartlagd och det inte har hittats. Men kungariket Shambhala existerar. Jag besökte det under en dagsvandring i de så kallade tribal areas Spiti och Kinnaur i

nordöstra Himachal Pradesh, Indien.

Dessa mycket intressanta områden hade varit stänga för turism i 40 år och jag var med bland de första som tilläts besöka dem sedan öppningen 1992. Spiti är en höghöjds-öken och sägs vara det område i hela den tibetanska världen där klosterkulturen är bäst bevarad. Det påminner om Ladakh och Zanskar. Paradisiskt vackra Kinnaur ligger på lägre höjd. Liksom Spiti har Kinnaur mycket välbevarad uråldrig kultur och påminner en del om den mer kända Kulu-dalen.

Jag återvände till Spiti och Kinnaur vid ett senare tillfälle och gjorde några dags-

vandringar vid sidan av allfartsvägarna.

Vid en av dessa var avsikten att besöka ett kloster som låg avlägset, mycket högt upp i bergen. Jag startade från en lite större by där jag bott några nätter och följde en brant zick-zack-stig som till en början var lätt att följa. Men efter ett tag gick flera småstigar in i varandra och jag blev osäker på om jag verkligen valt rätt väg, så jag återvände ner till byn.

PRECIS DÄR STIGEN började fanns en liten lanthandel som var den enda i byn som sålde mineralvatten på flaska, vilket är en nödvändighet på dessa höjder. Affärs-



Kungens blå häst längst till vänster?

innehavaren var mycket trevlig att ha att göra med och jag bad honom om hjälp med en lite noggrannare vägbeskrivning. Han höjde ena armen och gjorde ett kort, men kraftigt hugg i luften. Väddret var klart, men på ett mycket märkligt sätt framträdde som ur en dimma en ålderdomlig port, cirka 50 meter från den plats jag ursprungligen startade från.

Jag gick igenom porten och stigen var nu mycket lättare att följa, även om det ändå medförde en brant och krävande vandring. Efter 2-3 timmar kom jag upp på en högplatå och kunde mycket överraskande blicka ner i en vackert grönskande dal med odlingar och bostadshus, och ovanför byn syntes vad som verkade vara ett relativt stort kloster.

Detta var inte vad jag hade väntat mig. Jag hade startat från ca 4000 meters höjd och var nu säkerligen på en bra bit över 5000 meters höjd. Efter många resor med vandringar i Himalaya och Tibet, ofta på mycket hög höjd, trodde jag att det skulle vara helt omöjligt att hitta en by på så pass hög höjd. Vanligtvis finns endast mycket primitiva sommarbosättningar för herdare

(semi-nomader) så här högt upp. Dalen låg som i en vagga och det sågs att det ska finnas heta källor i dessa områden. Kanske är det speciella markförhållanden som gör att det går så bra att odla just här.

För mycket länge sedan var det här området havsbotten i det tropiska Tethys-havet och här har skett mycket kraftiga kontinentkollisioner. Tethys-havet skilde den asiatiska landmassan från den jättelika Gondwana-kontinenten, som sprack upp och till stor del kollapsade i världshavet för ungefär 80 miljoner år sedan. Kvarvarande delar av denna kontinent försköts sedan bland annat mot den asiatiska kontinenten och nya bergskedjor bildades. Området ligger norr om själva Himalaya-kedjan.

JAG FORTSATTE vandringen ner mot dalen, följde en liten stig mellan fälten och tog sikte på den första gruppen med hus. Det här var i mitten av augusti och de första jag mötte var en grupp på fem kvinnor som jobbade på en av odlingarna. De var klädda i orange skjortor och blev glatt överraskade när de fick syn på mig och hälsade, lite blygt men mycket vänligt.

Kvinnorna i Himalaya har vanligtvis en starkare, självständigare ställning än i andra delar av Asien. Jag tog fram min kamera och försökte visa att jag ville fota dem men då verkade de plötsligt ganska rädda och sprang undan, så jag avstod från försöket att ta någon bild av dem. I stället fortsatte jag fram mot de första husen i dalen.

Utanför ett av husen möttes jag av en äldre man som bjöd in mig i sitt hem. Han och hans fru bjöd på tsampa och verkade glada över att få besök. Ljuset i hemmet var vackert, harmoniskt och fridfullt. De här gamla människorna var uppenbart av en annan härkomst än de människor jag mötte i de närliggande byarna och dalarna. Som en slags urmänniskor var de storväxta och kraftfulla. Mannen tog fram ett tygstycke med fem små stenar av typen saligrams-fossil av små havsdjur som för många miljoner år sedan levde i Tethys-havet. Jag valde en av dem och köpte den för 20 rupier. Liknande stenar finns i Jomosom-området i Nepal, men den här var ovanligt fin, sandfärgad och utan den "polish" stenarna i Jomosom har.

Efter att ha legat en längre tid i mitt



Guiden i Shambala-dalens kloster.

köksfönster med morgonsol, kom den stenen sedan att ändra färg, mörkna och få polish. Som om det var någon ovanlig metall i den som på något sätt fälldes ut. Stenen fick en helande, utrensande kraft och förbättrade bland annat min sömn.

Jag tog avsked av det äldre paret och fortsatte upp mot det som jag trodde var byns kloster. I närheten av klostret fanns betesmarker för får, hästar och vad som liknade yakar, men av en art jag inte sett förut i dessa trakter. En stor tjur blev orolig och aggressiv av mitt närmande, men de män som skötte djuren såg snabbt till att tjudra den. Yakar brukar aldrig bete sig så, utan brukar vara snälla och detta gjorde mig fundersam. Var hade jag egentligen hamnat? Också en av hästarna var mycket märklig – den var faktiskt blå! Det har jag heller aldrig sett tidigare.

EN AV DE MÄN som hade hand om djuren bad mig följa med in i klostret och tog med mig till en lite större sal. Också här blev jag mycket överraskad. Jag har besökt flera kloster i närheten som varit mycket ålderdomliga, med små mörka salar. Klostren

brukar ligga utmed de större vägarna, som även längre tillbaka i tiden måste ha varit allfartsvägar. Men här, isolerat högt uppe i bergen, visade sig vad som verkade vara en alldeles modern sal. En mindre tron fanns i ena änden av salen och mycket stora guldstatyer i den andra. Vad som också var överraskande var att det fanns mycket stora glasfönster framför statyerna. Hur hade man fått upp dem hit? Ljuset var mycket starkt i salen och interiören var mer japansk än tibetansk, sparsmakad och mycket harmonisk.

Jag presenterades för den jag trodde var överlaman, men som troligtvis är Shambhalas kung och lär heta Raudra Chakri. Det var en allvarlig, bestämd, men mycket vänlig äldre man som gled in i salen och kom fram och hälsade. Han hade en stark aura omkring sig och verkade bildad och klok, med en väldig värdighet. På ett märkligt sätt hade han både indoeuropeiska och tibetansk-mongoliska drag och var inte så storvuxen och kraftfull som det äldre paret eller mannen som guidade mig. Jag bjöds på lunch som påminde om dal bhat-ris och linsröra men ovanligt smakrik.

Väl tillbaka nere i den större byn möttes jag av affärsinnehavaren som pekade ut porten. Han verkade glad att se att allt gått bra. Det här var nog den brantaste och jobbigaste vandring jag gjort på så här hög höjd. Samtidigt kändes det speciellt att antagligen ha varit den första västerländska turisterna i en dal som ej fanns omnämnd i guideböcker och broschyrer.

ÄVEN OM SJÄLVA begreppet Shambhala var bekant tidigare, har jag genom referenslitteratur, främst inom religionshistoria, i efterhand fått bakgrund till mer utförlig information om dalen.

Två personer som har forskat om Shambhala är dels den amerikanske religionshistorikern Edwin Bernbaum och ryssen Nicholas Roerich. Roerich vistades mycket i Centralasien i början av 20-talet och Bernbaums "The Way to Shambhala" är den utförligaste boken jag fått tag i. Det var när jag läste den som jag fick klart för mig var jag hamnat så oplanerat flera år tidigare. En sak som dock är viktigt att understryka är att Roerich talar om två Shambhala: "the earthly and the invisible". Det jordiska Shambhala



Shambhala-klostrets innergård.

var troligen ett historiskt kungarike på Buddhas tid, kanske beläget i Takla-Makan-öken som på den tiden inte alls var lika ökenartad. Det finns kopplingar mellan Shambhala och Kalachakra-initiationen (Tidens hjuls invigning), en tantrisk initiations- och freds-ritual som första gången gavs av Buddha strax före dennes död. Numera leds Kalachakra-ritualen oftast av Dalai Lama. Kung Suchendra av Shambhala (det historiska) deltog i den första Kalachakra-initiationen.

DEN DAL JAG besökte måste dock ha varit det "osynliga Shambhala" som är en slags okomprimerad luftbubbla med mycket havssalt i luften där det fysiska åldrandet helt bromsats upp. Det finns berättelser om att det ska ha funnits en ö med evigt liv i Tethys-havet och vad man skulle kunna tänka sig är att luftbollen uppstod vid Gondwana-kontinentens kollaps för ca 80 miljoner år sedan. Detta kan då ha legat kvar som en ö i Tethys-havet, som senare förskjutits och pressats upp i bergen, för mer än 35 miljoner år sedan.

Vad gäller myterna om det sjunkna

Atlantis så är det dels spekulationer om en åttonde kontinent mellan Azorererna och Bermudas, som ska ha kollapsat vid slutet av den senaste istiden. Men det spekuleras också om att det ska ha funnits ett tidigt Atlantis i Tethys-havet. Båda ska ha varit avancerade högkulturer. I det tidiga Atlantis ska havs- och åskguden Poseidon, med de flygande hästarna, ha varit kung. Men kan den man jag hälsade på i palatset tidigare ha varit kung i Atlantis och kanske vuxit upp, för oerhört länge sedan på Gondwana-kontinenten? Då kan ju även andra myter stämma, som att vi härstammar från havet, som hävdas i babyloniska skapelsemyter, eller att vi har besök från andra stjärnsystem och fått hjälp med att utveckla högkulturer på detta sätt.

I **GILGAMESH-EPOSET** skildras hur Gilgamesh besöker Fjärran-Utnapistim och hans fru, som sägs ha evigt liv i Guda-gemak, vid strömmarnas mun. Också Edwin Bembaum skriver om just kopplingen mellan Gilgamesh-eposet och Shambhala i sin forskningsrapport. Var det äldre paret jag besökte i dalen just Fjärran-Utnapistim och hans fru? De

liksom mannen som guidade mig i palatset verkade vara Cro-Magnon-människor. Cro-Magnon-människorna levde i Medelhavs-regionen för 12.000-20.000 år sedan.

De mytiska gudarna i grekiska och andra samtida kulturer tros kunna ha varit människor med evigt liv i det tidiga Atlantis. Men av dessa gudagestalter var det endast Shambhalas kung som överlevde Ragnarök. Bibelns berättelse, om hur Gud skapade världen kanske endast är en historia om tidsperioden från Ragnarök och framåt. I så fall finns det en förhistoria med mycket avancerade okända högkulturer, som människorna i Shambhalas dal kan berätta om.

Inte minst är det viktigt att återuppväcka de gamla eller snarare uråldriga visdomstraditionerna, att bryta med patriarkaliska idéer. I de äldre religionerna fanns en mycket mer positiv kvinnsyn. Detsamma gäller synen på naturen, styrelseformer och hur man bemöter och uppfostrar barn. Jag har jobbat ca 15 år inom svensk barnomsorg och sett många missförhållanden. Här har vi mycket att lära oss av buddhisterna, med den kärlek, respekt och det tålmod de visar barn i sina "extended families". *